

Jonas isz Kempes ir Szilka.

Sutaisė **K. Bukavietis.**

Pabaiga.

„Klausiu vėl: kokiū stebuklu be vado,
„Viduryj girios manę miegant rado
„Ir delko Lenką, prieszą tautos savo,
„Noriai isz szios nelaimės vadavo?
„Sako: Ne toli nog aržuolo szvento
„Stovi butelis ant ažero kranto;
„Tenais laimingai gyvenom ik sziolei:
„Asz prie tėvelio ir du mano broliai;
„Broliai žuvis tinklais upėje gaudė,
„Gyvuolius ganė, paukszczius miszke szaudė.
„Motinai mirus, tėvelis apjeko;
„Broliai Kryžiokų verguvėn pateko.
„Gyvuolius teipgi mus prieszai iszgaudė,
„Likom tik dvieja; vargas mus prispaudė....
„Perėjo metas, aną syk, grybauti
„Iszėjus, teko tau mudu pagauti.
„Kada paleidai, po ilgos kelionės
„Namon sugrižus, mūs tėvelį žmonės
„Patarmę spręsti tuoj iszsivadino
„Toli už balos, dievai tik juos žino.
„Vakar viena sau, laukdama tėvelio,
„Ilgai sėdėjau už vartų, prie kelio;
„Girios pajuodo, saulė nusileido,
„Žvaigždės danguj ir ant ažero veido
„Sužibo szviesiai, asz augsztyn žiurėjau,
„Szirdžiai ramybę atrasti norėjau.
„Viduj padangių žvaigždė nusitraukė,
„Žemyn per orą skaistų rėžį braukė,
„Puldama geso, kaip žvakė nog vėjo,
„O szirdis mano drebėti pradėjo.
„Surikau garsiai isz baimės ir dyvo:
„Mano tėvelio jau tikrai nēr gyvo!

„Jo tai žvaigždelė padanges apleido.
„Aszaros ėmė tekėti nog veido:
„Jau nevadžiosiu, nekalbinsiu aklo,
„Nesikabįsiu daugiaus jam ant kaklo!
„O, kur globėją, geradėją gausiu?
„Rasi prie girios medžių prisiglausiu! . . . .
„Verkiu, vaitojau, pakol, glėbyn savo
„Paėmęs, miegas manę n'uzliulevo.
„Per sapną szviesą pamacziau teip didę —
„Užgestu saulė, žvaigždės ją iszvydę.
„Terp tos szviesybės ne'psakytos tvano.
„Priesz manę stojo gyv's tėvelis mano;
„Sako: dukrelė! man reik į tėvynę
„Skubėtis veikiai, nes jau turiu žinią,
„Kad pulk's kareivių viduj dangaus dvaro
„Stovi ir laukia giesminįko gero,
„Kuris galėtu anų didžius darbus
„Priesz Dievo veidą parodyt kaip skarbus;
„Giesmėms linksmybę jų didįt be galo,
„Jie manę szaukia, sėsdami už stalo.
„Ten sau buvimą turėsim geresnį,
„Midų ir vyną gersime saldesnį
„Isz ragų tauro, sodvaisius, pauksztienas
„Valgysim, kokių nematėm nė vienas —
„Neverkk, isz jusų skaitliaus atsiskyres,
„Negaliu tavę aprupint numiręs;
„Eikie, kur aržuol's szventas musų auga,
„Rasi tenai sau globėją ir draugą! . . . .
„Lik sveika, ilgai kalbėt nėra laiko, —
„Tarė. — Szviesybė gesta, iszsidraiko,
„Viskas iszgaismo, kaip dumas ant vėjo,
„Liko tik žodžiai, kuriuos man kalbėjo . . . .
„Szokau isz miego, jau saulė žibėjo,
„Aržuolą szventą aplankyt rupėjo.
„Liudna apleidau gimtinę vietele,
„Ažerą gryną, ir stojau į kelią.
„Sztai aržuols. Akys žiurėjo pastirę,
„Ziurint pamisliu: Dievs, kurs valdo girią!
„Nes szarvai tavo priesz saulę spindėjo,
„Artyn slinkau vis, o szirdis drebėjo.
„Kadagi tavę pažinau, miels pone,
„Szirdis atgijo džiaugsmu ir malone.
„Pribuvims tavo labai man patiko,
„Macziau, kad žodžiai tėvelio įvyko.
— „Szilka! malonė! surikau, tu mano

„Ant amžių busi, pagal norą seno
„Tėvelio, manai atiduota valdžiai;
„Asz tau tarnausiu iki grabo saldziai
„Turtais ir kunu, kiek tiktai galėsiu;
„Szirdžia, kaip szendien, teip visad mylėsiu.
„Daugiaus Lietuvon nesinesziu kardo,
„Ant to prisiekiu žodžiu savo vardo.
„Turiu asz dvarą statyta isz plytų,
„Ten daug grožybių rasi nematytų.
„Du ažerai jo kietas sienas plauja,
„Tarnų daugybė tenais man tarnauja.
„Isz virszaus boksztų žiurint, visas plotas
„Tai kiaurai turtais manaisiais apklotas.
„Tu pone busi ano viso dvaro;
„Gyvensi laimėj tarpe viso gero,
„Nes szirdis mano jau tau seniai teko, —
— „Szirdis?! o kaip tai? — jiji man atsako,
„Praszau, iszaiszkint man apie malonę,
„Nes jaučiu savij džiaugsmą ir koronę!
„Szendien, kaip tavę budinti pradėjau,
„Szirdį krutinėj daužantės girdėjau.
„Asz atsiklaupus macziau, kad miegojei,
„Per miegus daugel vardų minavojei,
„O terp vardų tų visokių dauguvo,
„Nei syk manasis isztartas nebuvo;
„Tik terp jų tankiai moteriszkę vieną
„Girdėjau, — bucziau girdėjus per sieną!....
„Jei da syk tavo lupos but ją tarę,
„Nežinau, kas tad butu pasidarę!.....
„Jaucziau pavydą, norėjau papjauti,
„Sau tavo szirdį be dalybų gauti....
— „Veidas užkaito, į manę žiurėjo,
„Parodė peilį, ką drauge turėjo. —
„Tuomet, — kalbėj vėl — rods kas girioj tarė:
„Ar užmirszai, ką dėl tavęs padarė?
„Tada atminus, kaip dorybė tavo,
„Mus isz didžiausios nelaimės vadavo,
„Su gėda peilį į vietą padėjau,
„Perpraszant tavę, bucziauoti pradėjau....
„Ir antrą kartą perpraszyt norėjo,
„Klausė, pavydėt ar jai pridėrėjo?
„Paklausė, kas tad' man prisisapnavo,
„Kad girdėj' vardą kitos, o ne savo?
„Tariau: Mieliausia, kaipgi asz galėsiu,
„Kaigi ant ženkle teisybės sudėsiu:

„Priesiegą, keiksmą, kryžių arba kraują?
„Sakyk, ko tavo szirdis reikalauja?
„Tikėk, o tarsiu tikriausią teisybę:
„Tu pirmutinė turėjei galybę
„Atvožt krutinę, su szarvais apkaltą,
„Uždegt Malone szirdį mano szaltą!
„Lėtums, gražumas ir kitos dorybės
„Lengvai iszrodė anokias galybes:
„Manąją meilę nupelnė ir gavo.
„Szilka! ant amžių tu mano, asz tavo! . . . .
„Ne'tmenu sapno, labai but galėjo,
„Kad mano lupos per miegus kalbėjo;
„Meldžiama, elgkis pagal mūs tikybę
„Ir tu regėsi panėszią szviesybę!
— „Musiaszką Dievą, svieto valdytoją . . . .
„O kad pažinsi jojo gimditoją,
„Kad jos panystę suprasti mokėsi
„Ir tu „Mariją“ pasveikint norėsi!
„O, apszviesk manę, Jonai, geradėjau,
„Apszviesk tuoj – praszė – asz kalbėt pradėjau:
„Ką szvencziam, tikim, prie ko varge szaukiam,
„Kas Dievas tikras ir ko po smert laukiam.
„Ji manę klausė teip noringai, godžiai,
„Nes lengvai buvo suprantami žodžiai,
„Rodės, kad matė patį dangaus Poną,
„Buvo lyg angėls stovįs priesz jo troną.
„Kalbant, isz krumų tankumo iszjojom
„Daubon, be medžių pakalnėn įstojom.
„Aplinkui oras buvo lyg miglotas,
„Toliaus giedresnis ir matomas plotas.
„Žiurėk mieliausioj, tai tėvynė mano!
„Kiek czia grožybių! Sztai gyvuolius gano
„Buriais po pievas; ten dirvos, apšėtos
„Javais, liuliuoja; sztai pievos žolėtos;
„Ten tankus kiemai naujai sustatyti,
„Trobose turtai žmonių sugamįti;
„O ten, padangėj, nei szviesi žvaigždute,
„Spindi bažnyczios kryžius priesz saulutę.
„Czia viskas traukia akis, ramin' szirdį! . . . .
„Ji to nemato, nė žodžių negirdi,
„Tamsus aglynas akis jos pritraukė,
„Kurs mumdvien jojant kas kart tolyn plaukė.
— „Stok', stok' czia, Jonai, duok nors valandėlę
„Atsidusėti, jug asz tėviszkėlę
„Palieku savo! — verksmingiai kalbėjo.

„Tik sztai aglyne kas ten subraszķejo:
„Praužē jieszmas, paleistas isz lanko,
„Szilka surikc, pastiro, nublanko . . . . .
„Apglobiau, spaudžiau prie savo krutinės,
„Kiek linko mano rankos geležinės.
„Misliu, kas dar ją nuo manęs atimtu?
— „Rasi pats Dievas, budu neprigimtu.
„Tuojaus pamatęs pavojingą roną,
„Pažinau peklą ir patį szėtoną . . . . .
„Nakties tamsybė akis man užgriuvo,
„Szaukiau pagalbos, bet nieks nepribuvo.
„Maczian, kad smertis gaus galę ant kuno;
„Žinau, ji buvo tikybėj Perkuno, —
„Žirgą suspaudžiau, prie upės, per pievas.
„Lėkiau kaip žaibas, nes man ponas Dievas
„Atsiuntė mislį, jog, per krikszto brangų
„Zenklą, atversiu dėl jos duszios dangų.
„Kur žėdras Nemuns ardo krantus savo,
„Ant mano rankų Szilka vos kvėpavo;
„Vandeniū tyru, kaip žiedą lelijos,
„Krapinau, vardą daviau jai Marijos.
„Per Dievą Tėvą, Sunų, Dvasią szventą,
„Per tą galingą krikszto sakramentą,
„Ant jos uždėjau ginklus Jėzaus Pono,
„Meldžian, dangui kad atmūtų — ant Jono.
„Veidas jos tokia szviesybe žibėjo,
„Rodės ji dangų, ne smertį regėjo, —
„Matyt, nauja jai tikybė pamėgo.
„Isz ronos kraujas neliaudams bėgo;
„Tarė da: acziu, drauge, geradėjau,
„Davei man viską, ko geisti galėjau;
„Lik sveiks, sus'eisim kuomet pas szią girią,
„Sykiu gyvensim ant amžių, numirę . . . .
„Bucezėvau, geisdams mirimo nedorą
„Galę attolint, kol dvasia į orą
„N'iszlėkė. Veidas regėjau kaip balo,
„Jaucziau ant rankų kunas kaip atszalo . . . .
„Kur yr palaidots jos kunas nekaltas,
„Aržuolas auga, guli akmuo baltas,
„Terp sriaunios upės ir juodo aglyno,
„O žmonės nieko apie tai nežino! . . . .
„Nuo tad', asz kryžių paėmęs ir kardą,
„Užmirszęs lobį, dvarus, szlovę, vardą,
„Braidau po svieta, kaip amžinas žydas;
„Kitų mirimą regint, im' pavydas.

„Nuo tad' nesergiuos nei jokios nelaimēs,
„Nejaucziu vargo, linksmybēs, nei 'baimēs,
„Nenoriu valgio, gērimo nē miego,
„Nebijau bado, szalczio, vėjo, sniego.
„Nuo tad' be manęs Kryžiokai Lietuvoj
„Kiemų draskyti nē sykį nebuvo:
„Jokia pilis be manęs nesugriauta,
„Nē troba kurta, nē gyvuliai pjauta;
„O turtus savo, kokius tik vartojuau,
„Vargdieniems, gentims visus dova'lojuau.
„Szirdis ant žemēs nieko negeidauja,
„Mislis į dangų keltis nepaliauja.
„Dvasioj tikiuosi, kad ją tarpe dvasių,
„Kada nors vėlgi laimingai atrasiu;
„Tenai molonę saldę patirsim
„Ir jau ant amžiu niekad ne'tsiskirsim“.

* * *

Pabaigē Jonas. Kareiviai sustojo;
Szviesa aptemo; viens ranka pamojo:
Žiburiai aiskus apliejo vėl sienas,
Po taurę vyno pakėlęs kiekvienas,
Pratarē: „Jonai, dar, viską iszklausē,
„Gerkim už tavę ir tavo mieliausią!“
Tad nuo jų sprogo szarvai ir kaupokai;
Nukrito žemēn ginklai ir saidokai.
Nuo galvų ilgos kasos nusileido,
Mainēsi szviesos nuo skaistybēs veido.
Akių grožybę nieks žodžiais n'isztartu,
Rubai už sniegą baltesni daug kartų.
Rankoj žaliavo rutos ne szio svieto....
Stovi už stalo, tų kareivių vietoj,
Kaip serapinai, dvylika mergaiczių,
Jon's pasijuto skaisčiu jaunikaicziu;
Kada iszdrišęs į jas pažiurėjo,
Vienos grožybē daug kitas praėjo: —
Jo akys veikia ant jos akių kliuvo
Ir tuoj pažino, kad tai Szilka buvo!!

* * *

Lenkų kareiviai su kryžiais ant sprando,
Ką nepražuvo Lietuvnikų spądoj',
Po tamsią girią per naktį klejojo;
Iszsauszus dienai, palaukēn iszjojo,
Leidos pakalnēn, radę taką gryną;
Prijoję upę, pro tamsų aglyną,

Kur guli baltas akmuo samanotas,
O ženklas kryžiaus ant jo iszkapotas,
Kuną szarvuotą sustingusį rado,
Veikiai pažino, kad buvo jų vado,
Jono isz Kempės; prie akmens, paszlijęs
Sužeistas kunas, rankoj kalavijas.

— GALAS. —

PER KYTRUMA

Paveikslelis isz gyvenimo.

Paraszė del Tėvynės *Grovas Lelyva.*

Taşą.

Policeiszkas urednikas Grigas užpilt arkliams abrako, aplinkiniai, Grinkevyczia buvo iszsitarnavęs un-teraficierius. Paėjo jis isz vietinių Bielorusių ir gerai pažinojo žmonių ir žmonių reikalus, užtat ir kalbėjo viską apie tai Stepui Kacziulini be jokio piktumo, ypatingai, da sanjautė jam. Iszgirdęs apie tą viską Stepas užsimislijo. Greitai paszoko jis nog lovos, nuėj į užpeczkį ir kasydamas galvą, tik kalbėjo nuolat: tai mat kas, tai mat kas!...

— Na, broliuk, bet asz pas tavę atėjau, kad atsilsėcziau, — isztarė urednikas ir atsigryžo į pasienį. Gaspadorius iszėjo laukan.

Da tą pat dieną Stepas Kacziulis nuvedė pažadėtą urednikui telyczią į Raudonąją, o kad vakare pargryžo namo, suszaukė visą savo skaitlingą szejmyną į grinczią, kur visi ilgai ir garsiai iki vidurnakeziui kalbėjosi. Apie ką jie ten tarė, niekas isz kaimynų nežinojo, tik kada prieszeisent gulti gaspadorius iszėjo isz buto, kad

užpilt arkliams abrako, aplinkiniai, kurie da nebuvo sumigę, galėjo gir- dėti, kaip jis saviszkiams grumoj: žiurėkit jus man, niekam apie tai ne- pasakokit! jeigu kas klaustu, saky- kit, kat tėtis teip liepė ir gana!

Ateinancziame nedėdienije Kacziu- lis su visa savo szejmyna iszėjo isz na- mų ankscziaus, nei paprastai iszeida- vo. Varpnyczioj, prie pravoslavisz- kos cerkvės, varpai jau antru kart klykė ant „bogo-služenijos“, tuom tarpu, kad katalikiszkoj bažnyczioj da- nė syk neskambino. Kacziulių szej- myna nuėjo į cerkvę.

Susiedai, o paskiaus ir visas kaimas neiszpasakytai stebėjosi isz tokio jo pasielgimo. Visa Kacziulių szejmy- na visados eidavo į katalykų bažny- czią ir niekas neabejojo, kad jie ka- talikai, o dabartės visi matė, kaip Kacziulis visus savo vyresnuosius sunus nusivedė į cerkvę. Atstojō, matyt, nog katalikystės. Giminės gailėjosi ir puryjo ant jo — sarmata

jiems buvo; o senelės-katalikės, kaimynkos Kacziulio, tiesiog pragariszkus keiksmus paskui jį, einantį į cerkvę, leido.

Tuom tarpu Kaczeziulis su savo sunais atsistojo pirmose eilėse meldžiančiujūsi. Iš szejp žmonių menkai kas juos užtēmijo, bet popas Grigorius Szverubovicz, pamatęs Kacziulį, dideliai stebėjosi. Stepas teip szirdingai muszė „paklonus“ ir abelnai teip pritinkancziai užsilaikė laike dievmaldystės ir visų „molebnu“, kad pats popas pradėjo abejoti: ar tik nebudavo jau tas Kacziulis cerkvėj ir pirmiaus, gal tiktai kur užpakalij kitų stuksodavo? Du Kacziulio sunus teip pritinkancziai tėvui megzdžiojo, kad tas da labjaus popą glumijo.

Kada maldos cerkvėj ir katalikų bažnyčioj pasibaigė, po pietų, tą dien pas Kacziulių grintelę buvo pilna žmonių kiemionių, lyg ant kermosziaus. Kas atsitiko, kas pasidarė? — Nebuvo girdėti nieko, kaip tik keikimai ant Kacziulių szejmynos, už atstojimą nog prigimto tikėjimo. Bet Kacziuliai, ant visų apgailistavimų, iszmētinėjimų, apjuokimų ir užklausymų, atsakydavo tik vieną: „tētis liepė ir mes jo turime klausyti!“ O patsai Kacziulis visiems da drąsiau kalbėjo: „palaukkit, palaukkit — sakė — tas juoksis, kurs juoksis paskutinis“. Nekurie mislio, kad Kacziulis iszėjo isz galvos. Tuom labjaus, jog, kada vietinis katalikiszkas kunigas liepė pakviest savo valgamistrai Kacziulį pas savę į namus del dideliai svarbaus reikalo, tai Kacziulis ir kunigui beveik tą patį atsakyti liepė, — nueisęs — girdi — pats pas kunigą, kad pareis laikas, nereiks nė kviesti, o dabar da negalys.

Perėj kiek laiko, gyventojai Kreivosios jau pradėjo apsiprasti su netikėtu perėjimu Kacziulių szejmynos į pravoslaviją. Vieną kart, kaip ten susitikęs su Kacziuliu, popas klausė jo, kaip seniai jis ir jo szejmyna pradėjo lankyti cerkvę.

— Visad — aiskino popui Kacziulis, — tik del tolumo gal nereguleriszka. Pati vėl mano, gimusi Dubiuose, terp katalikų, kartais mėgsta užėiti į katalikiszką bažnycią; tai viskas.

Atsakymas regimai užganėdino popą. Jis net pradėjo gailauti, jog priesz keletą mėnesių, davė pavieta ispravnikui apie Stepą Kacziulį tokį blogą paliudijimą.....

Buvo jau žiema. Vieną dien, atsikėlęs isz ryto, Stepas nuėjo į visztinyczią, pagavo riebią visztą ir gaidį ir, pasikisęs po pažaste, dulino tiesiog linkon cerkvės. Inėjo į prieszinę popo namo. Matuszkai, popo pacziai, žemai pasilenkė, padavė dovanas ir papraszė pasakyti popui, kad jis turi pas jį reikalą. Popas iszėjo. Stepas ir jį guodotinai pasveikino.

— Su reikalu pas jus, batuszka — tarė — noriu kraustyti į Vileikos pavieta, mainais, — žemės ten sziek tiek daugiau ir ganeva geresnė.

— O asz czion ką tau galiu pagelbėti? — klausė popas.

— Kaip ką! Jug tai ne toks lengvas daigtas kraustyti isz vienos gminos į kitą, o da ir į kitą pavieta, o da su tokia didele szejmyna, kaip mano. Reikia paliudijimo nog policijos apie priderantį pasielgimą ir nog jus, batuszka, apie lankymą cerkvės.

Popas užsimislio. Žinojo jis vienog, kad valsczioniszki uredinikai tankiai reikalauja nog „muzikų“ nebutų dalykų, todėl ir įtikėjo Kacziu-

eziuliui. Dabar jis vėl gailėjosi, kad pirmiaus policijai davė apie jį, Kacziulį, tokį blogą paliudijimą, minėtinai, kad nelanko cerkvės.

— Bet tu žinai, kad dėl paliudijimų reikalingos gerbinės markės ir lekas dėl pečėties.

— Žinau, žinau! — atsakė Stepas ir ištraukęs iš po pažastės maszną, išėmė penkinę ir padavė ją popui: tai bus ant visų reikalų — tarė.

Tą pat dieną, vakare, Kacziulis jau turėjo nog popo gerą paliudijimą ir džiaugdamasis sugryžo namo.

Buvo szaltas, bet gėdras žiemos rytas, vienas iš tų, kurie atsitinka tiktai pabaigoj Vasario mėnesio ir pranasauja apie žiemos pabaigą.

Saulė savo spinduliais užliejo visą Vilniaus miestą, da apsigaubusį baltas sniego vystyklais, apszvietė senovės Gedimino pilį, padėtą ant augszto kalno, prie alkunės Vilijos ir Vileikos, o toliaus, leisdama spindulius vis žemyn ir žemyn, linksmai siautė ant paausuotų kryžių bažnyčių ir cerkvių Lietuvos sostapilės. Yvairiais dažais spinduliai mirgėjo ant langų miesto gyvenimų, o ypatingai tankumyne langų didelio muro general-gubernatoriaus.

Mažoj to namo prieszinėj salėj tuom tarpu buvo priimami maldaujantieji general-gubernatoriaus mylistų. Gana didelis jų skaitlius spraudėsi pasieniais kambario, viduj kurio stovi brangus bilijardas, pridengtas divonu. Keturi akmeniniai szlipavoti stulpai dalina tą nedidę salę į dvi nelygias dalis, o rieszutinės grindys visad žvilga, kaip veidrodis. Prasziokėliai, atėję su reikalais, jaučiasi toje salėj, ant tų grindų, dideliai baugingai. Teip bent jautėsi Stepas Kacziulis, kurs tą dien pirmu kart

savo gyvenime atsirado toj salėj, namuose „naczalnyko sziaur-vakarinio kraszto“, su keliais lapais iszraszytos popieros, kuriuos susukęs laikė tiesėjėj rankoj.

Žingeidžiai dairėsi jis aplinkui: akmeniniai stulpai, bilijardas, slidžiosios grindys, urėdnikas, sėdintys už augszty grotų, atsigrįžęs užpakaliu į atsilankanczius, pagalios patys atsilankiusieji maldautojai — viskas tai iszrodė Kacziuliui didei keistai.

Bet sztai burys sujudo: duryse pasirodė general-gubernatorius Kochanovas su savo kancelerijos perdėtiniu ir adjutantu. Visi trys, iszlėto prieidami prie maldaujanczių, klausinėjo kiekvieno atskyriam apie jų reikalus. Kada prisiartino prie Stepo, jis padavė greitai general-gubernatoriui popieras, kurias laikė rankoje ir puolė jam po kojų, ant žvilganczių grindų, verkdamas ir liudnai szaukdamas:

— Susimilkit — meldė jis — susimilkit, jusų szviesybe, ant manęs varguolio žmogelio! Delko tai man nedavėt paliudijimo, kad galėcziau pirkti lauką nog Sasnaucko? Jug asz ne koks vagis, ne žmogžudys, ne girtuoklis, niekame blogame neužtėmytas, net valsezioniskame sude neskųstas. Jeigu jus nesusimilsite, tai vistiek jau pražuti, badu su vaikiais mirti, arba ant pirmos drebulės pasikarti! . . . .

General-gubernatorius, lyg nusi-gandęs, atbulas atsitraukė keletą žingsnių atgal. Jo pagelbinikai teipgi pabugo.

— Kas tau yra, kelkis! — atsiliepė adjutantas.

— Kelkis, kelkis! — isztarė paskui gubernatorius ir jo kancelerijos užveizdėtojas.

Stepas vienog nesijudino, tik vis kalbėjo: „susimilkit, susimilkit! niekame nėsmi kaltas! Jei ne, tai jau man vis tiek reikės pražuti!“ . . .

— Ko tu dabar po grindis voliojiesi, atsistok ir kalbėk kaip priguli — užriko pagalius rustai kancelerijos užveizdėtojas, — mes neturim laiko su tavim vienu bovyties!

Stepas atsistojo, bet suėmęs rankas nepratarė nė žodį, tik žiūrėjo į ponus virszinikus.

— Sakykit, dėl ko gi jam neduoda paliudijimo pirkti žemę? — užklausė lėtu, ramiu balsu general-gubernatorius savo sekretoriaus, vartydamas Kacziulio praszymą.

— Tuoį pamatysime, — tarė tas ir, paraszęs alavėliu keletą žodžių ant laksztelio popieros, nusiuntė dižurojantį urediniką į kanceleriją general-gubernatoriaus.

General-gubernatorius nuėjo prie sekanczio praszytojaus.

Priėmimai jau baigėsi, kada dižurojantis sugryžęs padavė sekretoriui isztrauką isz valstijinių knygų, kurioį teip buvo raszyta: Kiemionini Vilniaus pavieto, Paberžės gmino, kaimo Kreivosios, Stepui Kacziuliui neduota paliudijimo, kad pirktu ukę, isz priezasties pridėto per Vilniaus gubernatorių, nog 18 Ruggjuczio 1889 metų po No 1632, perstatymo, kuriame tarpe kitų yra paliudijimas vietinio popo, nog dienos 3 Ruggjuczio, kad praszantysis su visa szejmyna prigulys prie skaitliaus ypatų, perėjusių isz katalikystės į pravoslaviją ir atkakliai nenorys pildyti privalysezių pravoslaviszkos cerkvės.

Perbėgęs laksztelį akimis, sekretorius padavė jį general-gubernatoriui. Tas perskaitė laiszkelį, paėmė, per-

žiūrėjo da kartą Kacziulio praszymą, prie kurio pritvirtintas to paties popo naujas paliudijimas. Žiuri, n'iszmano. Ten popas sakė, kad Kacziulis nog apeigų pravoslaviszkos cerkvės suvis szalinasi, o ezion raszo, kad nog keletos metų su visa savo szejmyna akuratiszškai cerkvę lanko ir visas apeigas pildo. Iszputė akis Kochanovas, patraukė pecziais ir, perduodamas popieras kancelerijos užveizdai, pirsztu į abu popo paliudijimu parodė. Pagelbinikai ir traukė pecziais, o paskui kas žin ką pamažėli terp savęs sznabždėjo. Po valandai vienas isz jų prėjo prie Stepo ir liepė jam po trijų dienų pributi vėl į kanceleriją.

Nors Kacziulis buvo paprastas kiejmionis ano maiszyto lietuviszškai — bielorusiszko tipo, kuriuomi atsižymėjo visa Vilniaus apielinkė, nors kanceleriszku paslapcezių maskoliszkojo rėdo nežinojo, tie vienog peczių traukymai ir sznabždėjimai ir paliepimas po trijų dienų sugryžti, gerai del jojo lėmė. Džiaugdamašis iszėjo jis isz namų general-gubernatoriszkojo rėdo ir skubinosi į vieną isz tų Vilniaus miesto karczemy, kurioje tikėjos rasti „advokatą“, rasziusį jam praszymą.

Praėjo trys dienos. Kacziulis vėl nuėj į kanceleriją general-gubernatoriaus. Isztyręs ir iszklausinėjęs, kaip ir ko atėjo, sargas įleido jį į vidų. Ilgai vienog da Stepui butu reikėję laukti, kol kas jį but užtėmijęs, bet pasitaikė, kad tuom tarpu pats užveizdėtojas kancelerijos ējo isz savo kambario į kancelerijos butą. Pamatęs ant karidoriaus Stepą, užsznekino jį. Kada Stepas iszpasakojo jam vėl savo reikalą, užveizdėtojas tarė: „Pažvelgtinas, broliuk, tavo

pasielgimas. gubernatorius dideliai nenorėjo išduoti tau paliudijimą, asz tik išsprasziau. Mat tavę dievai!“

Net paszoko isz džiaugsmo Stepas. Norėjo pult tam ponui į kojas, bet anas, paszaukęs greitai sargą, liepė nuvest jį pas perdėtinį skyriaus.

Ant rytojaus, atneszęs gerbines markes, Stepas Kacziulis pagalios įgavo aną, teip pugeidantą del pirkimo gabalėlio žemės, paliudijimą.

Artinancziosi dienos gavėnios, buvo dienomis linksmybės del visos Ka-

czulių szejynos. Po nekuriam laikui nuvažiavo jis vėl į Vilnių pas poną Edmundą Sasnaucką ir pas vieną isz vietinių notarų, ant Trakų ulyczios, suraszė aktą pirkimo 42 desetinių žemės. Daug vargo ir rupesczių su tuom turėjo, bet už tai dabartės del jo ir jo szejynos geresnė ateitė szypsojosi.

Cerkvėj vienog. nē pas popą, nog to laiko jau nē jo, nē jo szejynos niekas daugiau nematē.

— GALAS. —

Didžiulio nelaimė.

Apysakele.

Raszė Selimas.

(Tasa).

Deszimtą dieną isz ryto staiga pakilo triukszmas ant laivo, visi iszbėgo ant virszaus. Pasikėlė nog savo guolio ir Jurgis, iszblyszkęs, pasisziauszęs, — į baidyklą panaszus — iszėjo ant virszaus ir pamatē žemę. Laivas plaukē į susmauką terp dviejų žaliuojanczių pakraszczių, tolumoje buvo regėti didelė kruva dumų, o po kairei, ant vandenio, stovėjo milžiniszka stovyla su iszkelta ranka. Jurgis pamislijo, kad tai Panelė Szvencziausia, nusiēmė dievobaimingai kepurę, persizegnojo ir sukalbėjo „Sveika Marija“, dėkavodamas Dievui už laimingai atliktą kelionę į Ameriką.

Po ilgų klausinėjimų, stumdymų, rodymų adreso ir tt., Jurgį pasodino ant trukio ir vežė naktį, dieną ir vėl naktį ir ant galo treczią dieną isz

ryto atgabeno į didelį miestą ir liepė iszlipti.

Jurgis atsirado ant didelės stacijos terp daugelio žmonių, poniszkaie apsitaisiusių ir nesuprantamai sznekan- czių. Apsidairė ir pamatē vyrą su mėlynu žiponu, geltonais guzikais ir su kepure, ant kurios buvo užvesti geltoni galionai, — parodė jam adresą. Žmogus su mėlynu žiponu pažiūrėjo ant kortelės ir patraukē pecziais. Paskui pradėjo kasžinką sakyti Jurgiui ir rodyti su pirsztais, bet kad Jurgis nieko nesuprato, truktelėjo vėl pecziais, atidavė jam kortelę ir nuėjo szalin. Jurgis vienog nenusiminė, pamatē kitą vyrą, didelį, storą, teipgi su mėlynu žiponu ir geltonais guzikais, bet su keista palsa skrybėle ant galvos ir koczėlu ran- koje.

— Tas tai man parodys, kur gyvena Kazys, — pamislijo.

Bet ir storas žmogus su koczėlu rankoje truktelėjo pecziais, pasznekėjo kasžinką ir atidavęs adresą nusigrėžė į kitą pusę.

Baimė apėmė Jurgį. Kaip tai, jis turi adresą, o niekas nenori rodyti jam namų Kazio? — Vargšzas nežinojo, kad ant laksztelio buvo padėtas tiktai numeris dėžės ant paczto ir kad per tai niekas negalėjo žinoti, kur jo giminiėtis gyvena.

Nusiminęs Jurgis iszėjo laukan, ten, kur stovėjo daug vežimų. Farodė vienam, kitam, trecziam, bet visi traukė pecziais ir žiurėjo ant jo keistai. Tada Jurgis pradėjo kiszti savo adresą kiekvienam, kurs ējo pro szalį, bet visur matė tik traukymus pecziais ir keistus nuszypsojimus. Ant galo atsistojo prie sienos, nuleido galvą ir sunkiai užsimislijo. Czia kasžinkas jį pesztelėjo. Jurgis pakėlė galvą ir pamatė, kad aplink jį stovi didelis pulkas vaikų ir vaikėšų, visi žiuri ant jo keistai ir juokiasi. Pas-kui iszgirdo kasžinkokius szauksmus, isz kurių suprato, kad nori jį suimti, nes aizskiai girdėjo žodį „police.“

— Palicija! — pamislijo, o ir pamatęs, kad per minią stumiasi storas vyras su koczėlu rankoje, sprudo su maiszeliu szalin. Žmonės prasiskyrė priesz jį, ir jis atsirado pats vienas ant siauros ulyczios, terp augsztų murų. Kur dabar eit? Pasiryžo eitį stacziai.

Ir ējo stacziai. Perėjo du tiltu ir atsirado terp mažesnių, daugiausiai

medinių namų. Sutiko pakelėje daug žmonių: vienus gerai apsitaisiusius, su skribėlėmis ant galvų, kitus juodus, nog kurių jis szalinosi, kaip nog piktų dvasių, o visi jie žiurėjo ant jo ir mūrmėjo: G r e e n h o r n ! Kurs jam pamėgo, rodė popierą su adresu, bet visi traukė pecziais ir aizskino kasžinką, ko Jurgis jokiu budu suprasti negalėjo. Ant galo apstojo jį vaikai ir rėkdami: G r e e n h o r n ! G r e e n h o r n ! pradėjo mėtyti su akmenais. Jurgis iszsigando ir smuko po kairei. Perbėgęs keletą ulyczių atsirado terp didelių kruvų lentų. Inlindo į kampą ir pradėjo verkti.

Sztai atvažiavo į Ameriką užsidirbti pinigų, kad sugrįžus nusipirktu žemės, perstotu bernauti. Bet negali nė susisznekėti, nė atrasti Kazio. Czia jį nori suimti, czia vėl užmuszti. Badu kiba reiks numirti!.. Gailios aszaros birėjo jam per veidą.

— What's the matter with you, John? — staiga iszgirdo isz užpakalio. Atsigrižo. Priesz jį stovėjo nedidelis, bet storas ponas, su raudonu veidu, rusvais usais ir balta sziaudine skribėle ant galvos.

Jurgis parodė adresą, o ponas palingavo galva ir pažiurėjęs jam į veidą, paklausė, ar jis yra lenkas.

— Are you a pole?

Jurgis nesuprato.

— Pollack?

Jurgis vėl nesuprato.

Ponas prisžiurėjo jam arcziau ir turbut isz veido ar isz drapanų pažinęs slavą, nuvedė jį į saliuoną — pas Czeką.

Pabaiga bus.

Pazaiscziai.

Perėjęs puikų Kauno klonį, kurs dabar vadinasi kloniu Mickevycziaus, užėini ant augszto kalno, kur stabmeldiszkuose laikuose kerėjo paszvēsti Lietuvos dievams gojai. Nog to kalno, per kurį sziuose laikuose yra pravestas geležinkelio tunelis, žiurint į vakarus, matyt platus, tamsus miszkas, po kairei vingiuojasi sidabrinė srovė Nemuno, o už miszko, ant Nemuno kranto, matyt kryžiai. Tai yra Pažaisczijų kliosztorius.

Istorija to kliosztoriaus yra tokia.

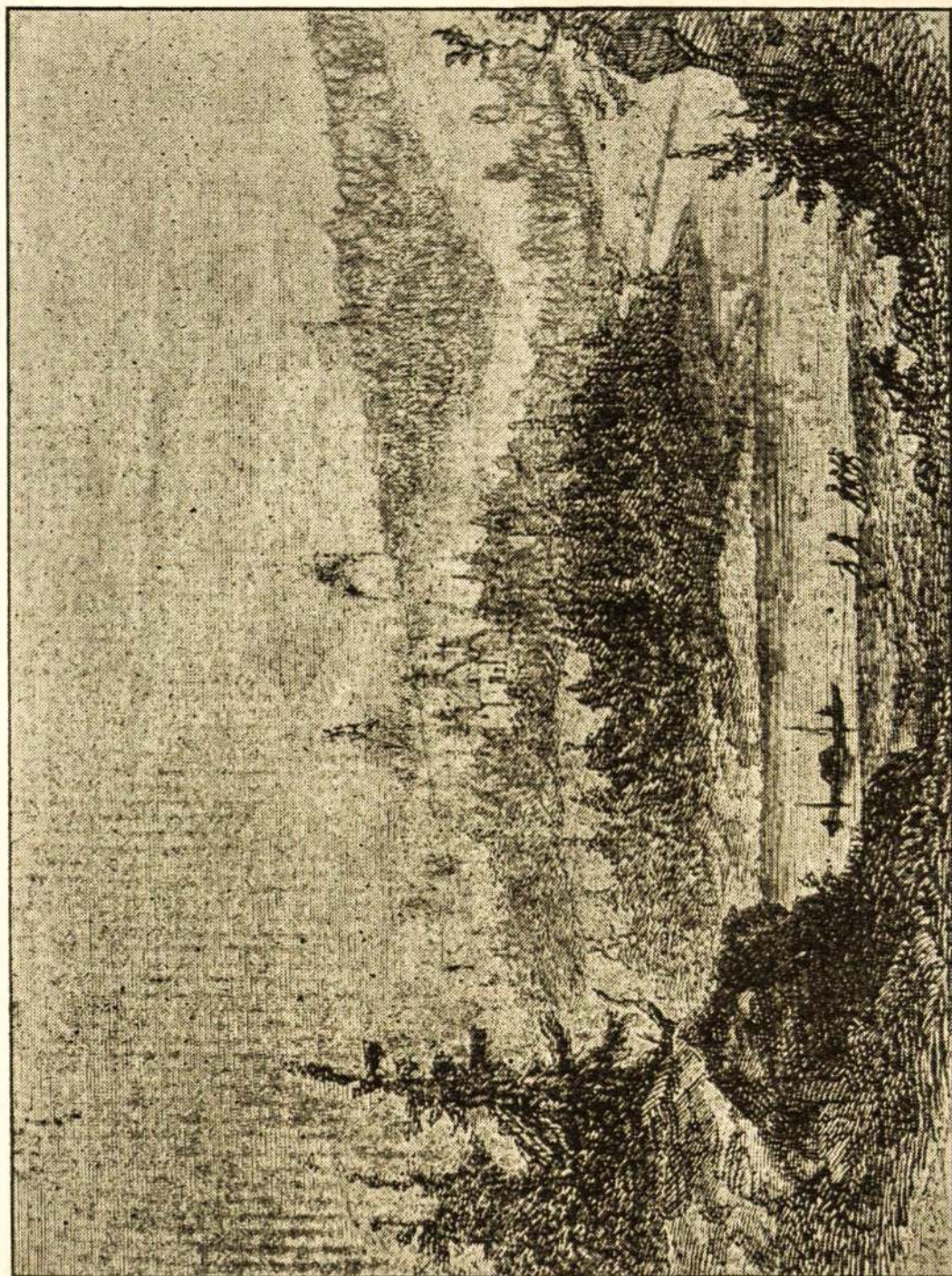
Kristupas Pacas, didis Lietuvos kanclierius, kaip sako padavimas, įsimylėjo į savo artymą giminaitę ir pakraszcziuose Nemuno, nepertoli nog Kauno, su ja dasileido nedorybės. Pažinęs savo kaltę, kad permaldauti Sutvertoją, pastatė toj vietoj kliosztorių ir parkvietę į jį Kamendulių zokonikus. Kliosztorius tas kasztavęs jam 8 baczkas aukso. Pradėtas statyti 1662 m. buvo užbaigtas bene į 45 metus.

Pažaisczio kamendulių bažnyczia iszties buvo viena isz puikiausių, kada nors statytų bažnyczijų Lietuvoj. Teisybė, neperdidė, keturkampė, su nedidelėms koplytėlėms szonuose, bet visas sudėjimas jos — pilioriai, grimsai, galerijos, lubų iszlenkimai ir karidoriai, teip yra artistiskai sudavadyti, kad stebėtis reikia. Statyta bažnyczia isz akmens. Viduryj

sienos nog žemės iki pat virszui iszdėtos stora pluta margojo murmulo, kurį, kaip padavimas tikrina, Pacas net isz Valakų žemės vežimais vežti liepęs. Da ir szendie ant sienų matyt aiskus paveisklai: puota Galilejos Kanoj, Pamokslas szv. Franciszkaus, perėjimas per Raudonasias jures, Christus P. grabe, Kankynės Krikszcziionių, Pacas rodantys bažnyczios plenus darbinikams.... Isz aliejinių paveisklų iki sziol užsiliko jau tik du: Pasveikinimas Panelės szv. per Elzbietą ir In dangų paėmimas P. Szv. Stogas bažnyczios buvęs varinis, kurį paskiaus maskoliai nulupo, nuvežė į Peterburgą ir anuom vieną isz savo „sborų“ uždengė.

Prie bažnyczios kitkart buvo brangus knygynas ir skarbinė. Knigyne buvo daug svarbių knygų, ir rasztų, raszytų visose kalbose. Szendie senas knygas kandys graužia, o vortinkliai terp jų tinklus veja. Skarbinėj yra da keletas senoviszkių liekanų, terp kurių žymisi auksinis kryžius, sveriantys suvirsz svarą.

Pats kliosztorius matė labai daug vargo; Prancuzai apiplėszė jį 1812m., o lenkų maiszto metai 1861, buvo paskutiniai metai to kliosztoriaus tarnavimo del lietuvių. Dieną 5 Vasario 1862 m. kliosztorių paverzė maskoliai, apsigyveno jame popai su mieriu versti aplinkinius lietuvius į

PAŽAISČIU KLIOŠTORIUS.

pravoslaviją. Ant užlaikymo klišztoriaus maskolių valdžia paskyrė 6440 rb. kas met, atidavė popams Pažaisčių dvarą, didelius plotus girių ir du murinių namu Kaune. Klišztoriaus gyvenimus maskoliai perdirbo savaip, ant ko valdžia ir davė 117.920 rb.

Dabartės nog 1840 m. Pažaisčių klišztorių gyvena Kauno pravoslavų vyskupas.

Kada pareis toj valanda, kad mes didžio Lietuvos kanclieriaus palikimą, Pažaisčių klišztorių, vėl atgaliuos atgausime?..

Teodoras Narbutas,

Lietuvos istorijos raszėjas*)

Pirmu Lietuvos istorijos rasztiniku buvo mozuras Strykowski. Antru po Strykowskiui yra Narbutas.

Paėjo Teodoras Narbutas isz labai senos ir garbingos lietuviszkos giminės Ostikų, kuri da ant seimo Horodce, kur lenkai dalino Lietuvos magnatams garbus, (garbės ženklus) priēmė ženklą „triubos“ arba „trimyto“. Isz tos giminės paskiaus iszplaukė Narbutai ir Radivilai.

Gimė T. Narbutas Sziauriuose, Lidos paviete, kur jo tėvai ir protėviai buvojo, d. 8 Lapkriczio 1784 metuos. Mokinosi buvusiam Vilniaus universitete ir, dyvinas dalykas, pasiszventė ne istorijai, tik matematikai.

Paskiaus, iszbuvęs 9 metus kariaunoj (vaiske), pargryžo m. 1812 į savo dvarą ir, gyvendamas tarpe valsziionių, pamėgo prastunėlius žmones ir Lietuvos žemę.

Raszyti Lietuvos istoriją privertė jį „jo pasiutusi del Lietuvos meilė“ — sako Bartoszevyczia. — Perkelioliką metų jis rinko senovės Lietuvos padavimus, dainas, pasakas, senovės pagoniszkas ir krikszczioniszkas liekanas; vaikszziojo pas kiemionis, kalbėjo su jais, klausinėjo ir tyrė. Daug jojo straipsnių patilpo to laiko

Vilniaus lenkiszkuose laikraszcziuose: „Dziennik Wilenski.“ „Tygodnik Wilenski“ ir „Tygodnik Petersburski“; o paskiaus: „Atheneum“, „Ondyna“, „Radegesta“ ir „Pamiętki Umyslowe“.

Savo „Istoriją Lietuvos“ pradėjo iszleidinėti Narbutas metuose 1835. Paskutinis tomas iszėjo m. 1841 — viso 9 dideli tomai. Paraszė Narbutas ir 10-tą tomą, bet tas lig sziol da nėra atspaustas. Telpa jame tik rodyklė su suraszu abelnų žinių.

Yra da ir daugiau jo neiszduotų rasztų. Pirmas tomas t. y. lietuviszka mitoliogija ēsant suvis perdirbta, kaip ir naujai suraszyta. Daugelije vietų ēsant perdirbta ir visa istorija.

Iszdavė apart to Narbutas da porą kitokių knigėlių, terp tų: Pažvalga į istoriją cigonų; Didesni istoriszki paminklai, kronika Bychoveo.

Kritika yra dideliai nemilaszirdinga del Narbuto Lietuvos istorijos. Ir mitoliogijoje ir istorijoje užmeta jam ne tik ką daugelį klaidų, bet tiesiog sako, kad Narbutas neturėjęs gilesnio istoriszko supratimo ir pajautimo. Buk kaip nebuk, tas milžiniszkas jo darbas yra ir bus visados del istorijos mūsų tautos dideliai svarbiu.

*) Pagal Jul. Bartoszevyczia.

TEODORAS NARBUTAS.

Kas rasys kada Lietuvos istoriją, be Narbuto neapsieis.

Dėkovoiant guodotinam kun. A.

Burbai, Susivienijimas L. A. turi visus 9 tomus Narbuto istorijos savo

knįgyne.

Jonas.

Moksliszki isztyrimai.

Roentgeno szviesa muitinyzio e.

Visos didesnės Prancuzijos muitinyzios prie peržiurėjimo visokių isz užrubežių ateinanczių siuntinių naudoja dabar naują prietaisą, kuri geriausiai parodo, ar siuntinyje nėra kantrabandos. Ant persitikrinimo nereikia siuntinių atidaryti. Su pagelba tos prietaisos muitinikai mato perdēm, kas siuntinių viduriuose randasi. Tasai iszradimas, su kurio pagelba tą atlieka, likosi pramintu „muitinyzių žiuronu“. Prietaisa susideda: isz paties žiurono ir isz Roentgeno szviesos lempos, kuri tai szviesa liuosai pereina per visokius nepermatomus daigtus. Patsai žiuronas panėszus į fotografiszką aparatą, arba į paprastos armonikos dumplės, prie kurių pritaisyta, kaip paprastuose žiuronuose, dvi žiurėjimui

dudelės. Dumplės padarytos isz storos popieros. Ant stalo paskirto ant peržiurėjimo siuntinių, yra pritaisyta lempuė su Roentgeno szviesa. Kiekvieną siuntinį, kaip tai: skrynę, paketą ir tt. stato prieszais Roentgeno lampuė, isz kitos pusės žiuri muitinikas per tą naują iszrastą žiuroną ir mato viską, kas neperleidžia arba nors kiek stabdo tos szviesos spindulius, lengvai datirdamas, kas randasi vidurije. Pasazierių kiszeniuose teiposgi, nekiszant rankos, mato viską, ką jį turi. Žingeidžiausia buvo szitokia bandavonė: imetė spilką į pundą szieno; szieną sumaiszė ir paėmė tą žiuroną, lengvai, be ilgo jieszkojimo, surado su tuom iszradimu pundo viduryj įsismeigusią spilką.

Nauja pasinėrimui prietaisa.

Italjionis Piatti del Pozzo iszrado naują pasinėrimui prietaisą, su kuria darė bandavones ant upės Sekvanos Paryžiuje. Su pagelba tos prietaisos žmonės galės nusileisti ir į džiausias jurių gelmes. Ji palengvino mokslincziams tyrinėjimą jurių dugno net tokiose gilumose, į kokias, dėl didelio vandens spaudimo, nieks sziądien nusileisti negalėjo. Ikiszioliszkos pasinėrimui prietaisas buvo: tam tikri drabužiai, į kuriuos žmogus apsirėdęs galėjo nusileisti ant jurių dugno, bet ne giliaus 100 pėdų ir po

vandeniū iszbuti galėjo tik kelias vandanas.

Prietaisa Piatti de Pozzo yra tai didelis isz plieninių blėtų padarytas kamuolys. Sienos jo teip storos, kad gal iszlaikyti didžiausių jurių gilumų vandens spaudimą. Diametras jo 9 pėdos; sveria vieną toną. Isz krasztų yra skrynios, į kurias prikrauja sunkenybę. Užtenka vidurij kamuolio sėdintiems paspausti atsakancziai plunksną, o sunkenybę isz skrynios iszpuola ir aparatas su sėdincziais jame žmonėmis iszkyla ant vandens pa-

virsziaus. Isz visų krasztų yra pritaistyti isz labai storo stiklo langai, per kuriuos vidurij sėdinti mato, kas yra isz lauko. Isz virsziaus bėga nuo laivo dratai, kurie apszviečia su elektriskomis lempomis prietaisos vidurij. Su pagalba tų žiburių galima apszviesti tokias gelmes, į kurias saulės spinduliai jau nedaėina. Vi-

durij tos prietaisos yra užtektinai oro del keturių žmonių per 48 valandas. Vidurij sėdinti gal visada susikalbėti per pritaistytą czia teleponą su ēsančiais ant kranto, arba laivo. Leis tiesi ir į didžiausias gilumas žmonėms nėra nė menkiausio pavojaus, kadangi kiekviename atsitikime galima visada iszkilti į virszų.

Nauji iszradimai.

Garsus prancuziszkas mokslinczius, Moisson, iszradėš budą sujungimo mažų brangių akmenėlių, kaip antai: safyrų, smaragdų, rubinų į vieną didelį. Iszradimas tas labai svarbus, kadangi brangus akmenėliai juo jie didesni ir svarbesni, juo brangesni. Sujungti iki sziol nepasisekė Moissonui tik deimantų szmotelių. Reikia czia pridurti, kad Moisson savo laboratorijoj (darbo kambaryj) tiesiog isz atsakanczių sudėtinių dalelių padirba brangius akmenėlius, tikt jie buvo pirmiaus labai smulkus. Taigi, nereiks jau dabar visai tų brangių akmenėlių kasti ir jieszkoti po žeme, kadangi daug lengviaus bus juos padirbti dirbtuvėj. Gamta reikalavo ant padarymo tų brangių akmenėlių daugel tukstanczių metų, mokslincziui gi ant to iszteks dabar kelių valandų. Tokiu budu prekės brangių akmenėlių, kokius sziaėdien tikt didžturcziai gal nesziotė, turės sumažėti. Moisson padirba ir deimantus, bet kad jie labai smulkus, o vėl smulkmenos iki sziol nesiduo-da sujungti, todėl padaryme deimantų iszradimas neturi da praktiszko pritaikymo.

Du czekai gydytojai: dr-as Truneczek ir Cerny sakosi iszradėš vaistą

nuo vėžio, kurisai, kaip sziaėdien, nežinant daktarams tikrai gydanczio vaisto, isz palengvo kuną grauždamas, žmogų į kapus nuvaro. Iki sziol, kaipo vienatinį vaistą daktarai žinojo — iszpjauti vėžiu apimtą kuno dalį, bet kad jis giliai įleidžia szaknis, anų tankiai iszpjauti negalima, todėl vežys vėl atsinaujina. Truneczek ir Cerny nuo vėžio vartoja žiurkžoles (arseniką), sumaiszytas su spiritu. In tokį sumaiszymą prideda da truputį vandenio ir su juom vilgo vėžio apimtą kuno dalį. Kaip iszradėjai to vaisto garsina, jiems, vartojant jį, pasisekė jau porą deszimczių vėžiu serganczių iszgydyti.

Isz popieros dirba visokius daigtus: namus, apsirėdymus, bandė net dirbdinti geležinkelių vagonams ratus. Dabar Amerikoj sumisljo daryti isz popieros ir stulpus telegrafams. Popierą virina vandeni, įdeda truputį priemaiszų ir kaip tik viskas pavirsta į minksztą teszlą, supila aną į kvarmas, isz kurių iszima jau gatavus telegrafams stulpus. Tokie stulpai lengvesni už medinius, pigesni, o kas svarbiausiai, jie ilgiaus iszlaiko negu mediniai, nesibijo visai drėgnumo.

TAUTISZKA DIRVA

Vietiniai rupescziai.

Aidai Lattimer'o straiko.

Hazletone likos aprinktas ant abelno darbinikų susirinkimo komitetas, kuris rupintusi apie naszles ir siratas po likusių nuszautej straikierių ir kad rupintusi, idant szerifas Martin su savo bernais butu nubausti pagal „visą tiesų smarkumą“.

In komitetą likos iszrinkti szie:

Komitetas: kun. R. Aust, pirmsēdis, J. Nemeth, iždinikas, P. F. Loughran sekretorius, kun. J. Stas,

Salvadordi Sandola, Mikok, as Ball M. Long, J Kuntz, kun. K. Hauser, E. Lembick, kun. Formanek, Pranas Kozlovski, Jurgis Kazakeviczius ir kun. Martiszius.

Isz tų lietuviai yra du: kun. J. Martiszius ir Jurgis Kazakevyczia, buves Susiv. L. A. sekretorius.

Pinigus del paszelpos likusių naszlių ir del vedimo provos reikia siųsti ant vardo kasieriaus.

Lietuvių aukos.

Iki sziolaik lietuviai del Lattimero dalykų surinko.		Union City, Naugatock ir aplink (Vien. No. 42)	16.10
Susivienijimas Lietuvių A.	100.00	North Jay. Me.	4.25
Union City Conn.	8.55	MtCarmel. Dr. Citizens	10.00
Chicago, Ill. bažnycioj (Liet. No.41)	23.00	MtCarmel. Dr. szv. Kazimiero	10.00
Waterbury dr. suv. Kaz. (Ryt. No. 38).	25.00	Union City, Conn, dr. szv. Jurgio (Gar. No. 44)	10.00
Waterbury, bažnycioj (Ryt. Nor. 38)	25.55		
		Viso labo	\$ 232.45

Per keno prandžia.

Intekmingiansias rusiszkas laikrasztis Peterburge „St. Peterburgskija Viedomosti“, N 252, N 267 ir N 272 pajudino lietuviszkąjį klausymą, kurį, noroms nenoroms, turėjo pakelti ir kiti maskoliszki laikraszcziai. Paskui maskoliszkus pradėjo apie tą klausymą raszyti, pradžioj, teisybė, tingiai, bet juo toliaus, juo

placziaus lenkiszki užrubežiniai laikraszcziai, rusiszki, serbiszki, net prancuziszki. Tokiu budu „lietuviszkas klausymas“, kurs, anot kito maskoliszko laikraszcziio(Novoje Vremia), teip kaip isz dangaus netikėtai iszpuolė, stojosi klausymu europiszku, iszsyk garsiu ir svarbiu. Tik reikia mokėti tą, sykį nždegta, ugnį

nuolat lėtai pakurstyti ir, paskiaus, iszmingingai isz jos spindulių pasinaudoti.

Niekas neabejoja, kad priešas greito ir netikėto pakėlimo klausymo apie lietuviszkąją spaudą buvo szių metų kratos ir aresztai Lietuvoje, už skaitymą lietuviszkųjų knygų. Kas vienog tas maskolizkųjų urėdinių barbarystes pagarsino arba teisingiaus, kas pasinaudojo isz tos progos, kad lietuviszkąją klausymą pakelti į aikštę, tai jau suvis kitas dalykas.

Gavęs anąsyk No. 252 laikraszezio „St-Peterburgskija Viedomosti“ skaitau įzengtinį straipsnį, už to kitą straipsnį „Užmirsztos aukos lenkystės“ ir džiaugiuosi: na, misliu sau, tie mus „Europos inteligentai“ nors kartą pasirodė, nors kartą pasirupino pagarsinti apie brolių vargus norint rusiszkuose laikraszeziuose. Matau primintas Ukinikas, Varpas — tai nekeno, misliu, kaip jų darbas! Bet kur tau? juo toliaus skaicziau tuos rusiszkus straipsnius apie lietuviystę, juo „Ukinikas ir Varpas su „inteligentais“ isz mano minties nyko, o stoji jų vietoj „iszsiustas pernai per Susiv. L. A. perstatymas pas cara, kas link daleidimo lietuviszkosios spaudos, iszduota po Susivienijimo vardu grafo Lelyvos kniga ir iszleistas szimet pas Varšavos general-gubernatorių protestas priesz kratas ir aresztus Lietuvoj“. Apie praszymus paduotus ant vardo „augsztesniųjų valdžių“ primena paczios „St-Peterb. Viedomosti“ (No. 267).

Susivienijimas tuos perstatymus, protestus ir augszciaus minėta knigą siuntė ne vien pas ypatas paskirtas, bet ir į visas žymesnes rėdystes rusiszkųjų laikraszezių.

„Pernai — raszo „St-Peterb. Viedomosti“ — gavome mes apie tai (t. y. apie lietuviszkąją klausymą) dang dokumentiszkų žinių, bet ta medega buvo atidėta ir grupuojama, nepateko į spaudą, kad da labjaus nepadidint pagundos ir nesupratimo“ . . . . .

Bet kada szimet prasidėjo Suvalkų Lietuvoj baisingi aresztai ir persekiojimai lietuviystės, kada Susivien. L. A. žinią apie tai, gana placziai apraszytą, siųsdamas ant vardo Varšavos general-gubernatoriaus, vėl iszsiutinėjo į rusiszkas laikraszezių rėdystės, doras kunigaiksztis Uchtomski, rėdytojas laikraszezio „St-Peterb. Viedomosti“, pagalios klausymą pakėlė ir reikia pripažinti, rimtai mus savo organe užtaria.

Galima pasigirti, kad ir žinios apie kratas ir aresztus, kaip paduoda pats laikrasztis „St-Peterb. Vied.“, yra paimtos isz mus Susiv. L. A. organo „Tėvynės.“

O mislys straipsnių „St-Peterb. Viedomosti“ daugelije vietų suvis primena mums grovo Lelyvos knigą, kitos gyvai isz ten paimtos, kaip ve: kad lietuviai neėmė dalyvumo lenkiszkuose maisztuosė, apie protestoniskąją dalį Lietuvos, apie lietuvių spaudą Suvien. Valstijose Amerikos, (pusl. 3), apie sątaika lietuvių su rusais senovėj (skyrius I). No. 267, antra ir treczia dalis straipsnio „K voprosu o Litvie“ grynai perdirbtos isz knigos „Padėjimas lietuvių tautos Rusų Vieszpatystėje“; randasi straipsniai žodis į žodį isz ten iszimti, kaip sztai, — straipsnelis,

kurs prasideda žodžiais: „Protestoniszka dalis lietuvių tautos“ (pusl. 2 ir 3) „Spauda lenkiszka ir mūsų centruose Europos“ (pusl. 3); istorija lietuviszkosios raszlevos teipgi gyvai perdirbta isz Lelyvos knigos. Net tos pat klaidos papuolė į „St-Peterb. Viedomosti“, kurios buvo įsikverbę į augszcziaus minėtą Lelyvos knigą, kaip sztai, kad „Auszra, Uni-

ja lietuviszka, Lietuviszkasis Balsas, Garsas, Saulė ir tt.“, lietuviszki laikraszcziai, iszeina Amerikoj.

Mes visados tikėjome, tokim ir tikėsime, kad dirbant, nors menkai ką, visgi galima uždirbti! O kad mus darbuose butu vienybė ir solidariskumas, uždirbtume da daugiau.

INTELIGENTAS.

Prusu Lietuva.

Maskoliszki sznipukai Prusuose.

Tulas lietuvis da pereitame mėnesyje raszė į „Tėvynę“, kad maskoliszkoji valdžia siunczia savo sznipukus net į Prusų Lietuvą, ypatingai į Tilžę, kad teirautusi apie lietuviszką krutėjimą, kad tokie sznipukai net Prusuose paduotus ant paczto lietuvių laiszkus moka kontroliuoti. Mes tam netikėjome. Bet pasirodo, jog gal but, kad tai yra ir teisybė. Veiką raszo vienas Prusų lietuvis „Ukinike“.

„Ne gana to, kad maskoliai Did. Lietuvoje daro kratas ir jieszko lietuviszkų knigų bet ir pas mus į Tilžę atsiunczia savo sznipukus, idant tyrinėty apie lietuviszkas knygas ir lietuviystės krutėjimą. Teip pirm keilių dieny viens toks sznipukas atvyko į Tilžę. Nabagas nieko nepeszė, nes buvo labai kvailas ir isz tolo matomas, kad yra sznipuku. Nesuprasdamas lietuviszkai negalėjo sakyti, kad jis lietuvis, bet sakė esąs lenkas ir didis lietuvių bicziulis, darbuojąs daug apie lietuviystę ir norįs žinoti, ar daug iszeina lietuviszkų laikraszczių, knygų ir kokia jų įtalpa, kaip perneszamos per rubežių ir tt. Męs pažindami jį sznipuku esant, pradėjom jį labai klaidyti ir jam papasakoti apie

visus nebutus daigtus, o sznipukas mislydamas, kad mes jį nepažįstam ir jam kaip geram biczuliui visą tiesą pasakojam, mums įtikėjo ir nēr abejonės, kad sugrižęs atgal į Maskoją savo perdėtiniam viską, kas jam tapo iszkalbėta, atkartoj.

Sznipukas pasirodė didei meilingas ir priesz lietuviszką draugystę, „Byrutė“ ir klausinėjo apie jos draugsanarius ir darbus. Žinoma ir czion jis nieko nepeszė, bet viską perkreiptai patyrė. Norėdamas pasirodyti tikru lietuviystės bicziuliu, podovanojo jis draugystei vieną rublį, kurį vyriausybė nepriėmė į draugystės kasą, bet susiėję nusipirko už tą rublį alaus ir iszgērė ant caro ir jo sznipukų sveikatos, vildamies kad caras ir jo valdžia daugiau tokių kvailių sznipukų atsiųst pas juos su rubliais. Noriu ir mažumą aprasztyti apie tą sznipuką. Sznipukas buvo da jaunas žmogus senumo kokių 20 metų, ne didelio augumo, turėjo akuliorius ir kalbėjo pusėtinai vokiszka, lenkiszka ir rusiszka. Pas mus Tilžėje nēr kalbama nē lenkiszka ir nē rusiszka, bet tik lietuviszka ir vokiszka ir todėl sznipukas noroms, nenoroms turėjo kalbėti vokiszka, nemokėdamas

lietuviszkai. Sznipukas buvo labai galima lietuviszkas knygas rusiszko-
bainingas ir vis aplink dairės, gal mis literomis atspaudinti, ir nē skai-
mislijo, kad jam tik kas kalį neisz- tyti, jis atsakē, kad lietuviai atgausę
pertų. Sznipukas pamatęs Prusų savo spaudą, nes už tai labai rupinąs
lietuvių laikraszczius atspaustus go- nekursai rusas Peterburge. Gal szni-
tiszkomis litaromis, isztarē savo nu- pukas ir tiesą kalbėjo, o ir mes veli-
sidyvyjimą ir pridurē tą klausymą: jam nuoszirdžiai, kad mūsų broliai
,,Kodėl Did. Lietuvoje lietuviai nes- atgautu savo spaudą ir nereikētu
kaito knygas atspaustas rusiszkomis jiems su baime skaityti knygas savo
litaromis?“ Jam iszrodžius, jog nēr kalboje.

Kylimas lietuystės.

Vokiszki laikraszcziai su pasibai- kurs lietuviszką kalbą iszsi mokinę
sėjimu pranesza, kad Prusų lietuviai dideliai pamylėjo lietuvius. Dabar
vis labjaus ir labjaus pradeda judėti. Prusų lietuviai reikalauja, kad į lie-
Tą naują lietuviszką subruzdimą pa- tuviszkas parapijas valdžia siųstu
kursto, girdi, lietuviszki laikraszcziai lietuviszkus pastorius, kurie lietu-
iszseiną Tilžėje. Didžiausiu agitato- viszkai juos ir jų vaikus galētu mo-
riumi terp lietuvių ēsas dr-as Sauer- kįti tikėjimo. Teip raszo net Ame-
vein'as, isz gimimo Hanover'ietis, rikos vokiszki laikraszcziai.

Kratos ir aresztai Lietuvoje.

§ Juozas Kaczergius, Pilviszkių posunį, beėsantį dabar kariumenėj.
(Suv. gub.) prekėjas, likos suimtas ir Iszsivežęs Vonseckis vieną dvasiszkos
pasodintas į Marijampolės kalėjimą, įtalpos lietuviszką knygą ir nekaltą
kur gavo sumiszimą proto, kadangi laiszką d-ro Bagdanavycziaus.
buvo suimtas nekaltai. Pamatę, kad § Balionas (kitaip Rudaitis), kurs
p, Kaczergius serga, maskoliai, nu- kadaisi buvęs sugautas su maiszu
vezē jį į Suvalkus į lignonbutį. knygų Lietuvoj ir isztrukęs nog mas-
kolių, pabėgo į Ameriką. Po keleto

§ Tam pacziam miestelije žandarai mėnesių buvimo Amerikoj pargry-
darē kratą pas d-rą Stanislovą Matu- žęs atgalios, tapo suimtas ir, kaip
laiti, pusbrolių anų Matulaiczių, kurie žmonės kalba, nugabentas į Peterbur-
jau kalėjime sēdi, bet nieko nepeszē. gą, į „Petropavloską tvirtynę“.

§ Buvo teipgi darytos kratos ir ke- § D-as Bagdanavyczia isz Vilka-
liose kitose vietose Pilviszkių apie- viszkie likos atiduotas po priežiura
linkėj, bet tas „jau paprastas daig- policijos ant vienu metų už prilaiky-
tas“ — raszo Ukinikas ir apie kitas mą lietuviszkų knygų. Pana Malvi-
suvis nerini. na Krzyvoblockiutē, kuri vien su

§ Slibinų kaime Vonseckis su žan- daktaru buvo suimta už tą pat kaltę,
darais ir žemskiais krētē triobas uki- likos iszteisinta.
niko Jurgio Prapuolenio. Sako, kad § Vienkart, kad buvo krata pas
tuom pat laiku buvus revizija ir pas d-rą Bagdanavyczią, palicija krētusi
Jurgį Bagdanavyczią, Prapuolenio

jo tēviskēj ir dariusi revizijā pas jo broļi tarnaujanti kariumenēj.

§ Ruggpjuczio mēnesij (paduoda St-Peterburgskija Viedomosti) likos suimtas Antanas Danilevyczia iz Sintautu, mokītinis Peterburgo Universiteto.

§ Kaip pasirodo, p. Vitkauckā, užveizdētoja Marijampolēs sudētinēs krautuvēs ir potam jo ipēdinī J. Czesnā apskundē žandarams nekuris Peickertas, krautuvēs tarnas, kad per tat krautuvę patsai užveizdēti norējo.

§ Pas kun. dzekoną Radziunā, Pakusinēje buvo krata, bet apart vienos kniūtēs nekaltos įtalpos žandarai nieko nesurado.

§ 12 d. Rugsējo likos suimtas ir pasodītas į Kalvarijos kalėjimą Izi-

dorius Czereszkevyczia, pargryžęs neperseniai į Lietuvą iz Amerikos. Iszdavęs jį jo brolis, kuriam jis nenorējo užraszyti savo dalies lauko. Amerikos angliszki laikraszcziai placziai apie tai raszo. J. Czereszkevyczia, bebudamas Amerikoje gyveno Mahanoy Plane. Jo draugai czion Amerikoje, rupinasi, kad jį izsimti iz nelaisvės.

§ Kun. Stakelē, Kauno rēdybos, kurs buvo izsprudęs iz Kretingos kliosztoriaus, kuriame sēdėjo už korą, vėl likos į ten įtupdintas. Pas ukinikā, pas kurį kun. Stakelē buvo apsistojęs, buvo krata.

§ D-ras Matulaitis, p. Vitkauckas ir klierikas Bulviczius, po sudėjimui kaucijos jau likos iz kalėjimo paleisti.

Lietuviszka kronika.

Didžioji Lietuva.

§ Kaune d. 19 Rugsējo likos atida ryta paroda sodauninkystės. Iz ukinikų retai kas dalyvumą ēmē.

§ Lietuvoj rengiamas yra naujas plentas, kurs trauksis panemune, Kanno rēdyboje. Plentas turēsės ilgio iki 125 viorstų.

§ Ties Szvekszna, kaime Žagatpurvėj, Kauno rēdyboje, grovas Pleteris rupinasi, kad butu įtaisyta muitinyczia. Jei maskoliszkasis rēdas ant to sutiktu, Pleteris savo kasztu ketina pravesti vieszkelį iki Szveksznai.

§ Keliose moteriszkose gimnazijose Lietuvoj maskoliai pradeda priminēti vien tik urēdnikų ir popų dukteris, jei po anų priēmimo da lieka kokios vietas, tai tad priima ir katalikų tēvų mergaites (Liet. N. 43).

§ In gimnazijas už mokītojus senoviszkų albu, maskoliszkojo liežuvio,

istorijos ir geografijos, ketina tepri imti vien tik tuos, kurie baigē Peterburgo universitetą ir Niežino institutą. Tad musiszkiei, baigę universitetus Maskvoje, Dorpate, Kazaniuje, galēs važiuoti Siberijon.

§ Vyskupas Kalisziaus diecezijos, Lenkijoje, A. K. Beresnevyczia, lietuvis, d. 12 Rugsējo laikē jubilėjų 50 metų savo kunigystės. Vysk. Beresnevyczia yra iz paėjimo ir dvasios lietuvis.

§ Senapilēs (Marijampolēs, Suv. gub.) daktaras tvirtina, kad maskoliai aplinkes to miesto užkrētē piktaja liga. Lietuviai ir lietuvis sergēkitēs nuo maskolijų.

§ Kaune žydai norēję padegti rēdo „monopoliją“ — degtinēs ir alaus pardavinyczią, bet nepasisekē.

§ Ties Jokubavu [Telszių pavieto,

Kauno gub.] dvi moteriszkės liko suzagintos per parubežinius sargus. Tas nepirmą syk atsitinka.

§ Telszių [Kauno gub.] gyventojai rupinasi, kad jų miestas butu sujungtas geležinkeliu su linija Liepojaus romniszke.

§ Profesorius Leipcigo universiteto p. Hirth, philiologas atvažiavo szimet į Lietuvą, kad iszsimokytu lietaviszką kalbą.

§ Titavėnų [Raseinių pav., Kauno gub.] kapines ir koplytėlę maskoliai sugražinę katalikams, teip praneša Tėvynės Sargas. Kun. Sereika vienog da sėdi Kretingoj.

§ Virszinikas szakos ukiszkos draugystės „Consumferein“ Liepojuje, vokietys Baronas Medem, kad praplatinti žinias apie ukinikystę Lietuvos. ketina kita met iszduoti lietu-

viszką kalendorių. Nori kad kalendorius butu spaudintas lotyniszkomis litaromis ir ketina kreiptis su praszymu tame dalyke prie p. Sermalovo, ministerio ukės reikalų.

§ Bebanant general-gubernatoriui Imeretinskiui Marijampolej, kaip pranesza Garso kerespondentas, daugumas lietuvių padavė jam praszymus, ypatingai apie reikalingumą spaudos, lietuviszko liežuvio pradinėse moks-lainėse ir teipgi praszymus, kad paliuosuotu neteislingai arezstuotus paskutiniam laike už knygąs lietuvius.

§ Iszduotus Prusuose paskutiniam laike atsiliepinus „In lietuvius“ nekuriuose vietose valdžios sargai rado prilipintus pakelėj prie tvorų, prie medžių, kad anuos visi galėtu pasiskaityti.

Amerikos kolonijos.

§ Shenandoarij, kaip pranesza Gar-sas [No. 41], susitvėrė nauja savytarpinės paszelpos draugystė po vardu „Simano Daukanto“. In tikejimiszkus reikalus anoj ketina nesikiszti. Turi da tik 17 sąnarių.

§ Scranton'e lietuviai uždėjo naują politiszką draugystę po vardu „Politiszka Lietuvių Darbinikų Draugystė“. Ketina jungtis su lenkais ir slovakais politikoj.

§ Brooklyno lietuviai [Lietuva No. 41] užsidėjo „Domokratiszką kliubą“ į kurį prisiraszė 75 sąnariai [turbut užsidėjo tiktai del ateinanczių rinkimų?]

§ Pittsone susitvėrė draugystė

blaivystės. Draugystė ketina užsidedėti knygyną ir vakarais užsiimti skaitymais.

§ Plymouth'e draugystės: Vytauso, szv. Kazimiero ir sz. Juozapo sušivieniję į vieną organizaciją. Didžiausias mieris tos vienybes esąs tas, kad uždėti knygyną.

§ Boston liet. draugystė D. L. K. Vytauto uždėjo knygyną, Knygyne randasi apart lietuviszkų knygų ir laikraszczių ir knygos svetimose kalbose raszytos.

§ Union City, Conn. lietuviai teipgi turi uždėję knygyna ant vardo kliubo.

Prusų Lietuva.

§ Prusų rėdas ketina pravesti gelzkelio liniją nog Pilkalnio į Szirvintą, ties Naumiescziau.

§ Miinchen'e, Bavarijoj, ant abrozų parodos, raszo dr. Basanavyczia į Vienybę, buvę terp kitu szie pavek-

slai isz Prusu Lietuvos: „Rugsėjo lietuviszkąjį krutėjimą. Bet geri vakaras girioje“ Edvino Perkuno, lietuviai anų nė už dyką neima. „Mergaitė darže“ Vilhelminos Buklieraitės ir paveikslas „Ant kelionės“ Prusų Lietuvoj paskutiniuose metuose Baguszio isz didžiosios Lietuvos. se pradėjo platintis baisi liga, vadinama raupais. Prusų rėdas sprendžia statyti del raupuotų szpitolę ties Klaipėda.

§ Auszra pranesza, kad su pagelba prusiszkojo rėdo laikraszcziai: „Lietuviszkas Paslas“, „Tilžės Keleivis“ ir „Konservatyvų Laiszkas“ yra dalinami Prusų lietuviams veik už dyką, nes tie laikraszcziai yra priešingai lietuviams ir nori apstabdyti nesį.

Lietuviai nori mokslo lietuviszkai.

Kratos ir aresztai ne tik kad lietuvių nebaugina, bet labjaus da drąsina ir pakursto. Lietuviai szįdien reikalauja jau ne vien sugražinimo spaudos, bet geidžia teipgi, kad pradinėse mokslainėse butu vaikucziai mokinama lietuviszkai, ant knygų spaudintų lotyniszkomis litaromis. Remiasi tame dalyke ant caro ukazo, iszduoto 11 d. Rugs. 1864 m. del viso ploto Lenkų karalystės, kurs teip skamba: „Dalykai visose pradinėse mokslainėse turi but iszguldomi prigimtoj kalboj gyventujų“.. kuriuos tai caro įstatymus — aiszkina lietuviai — vietiniai urėdnikai paniekino.

Karklinių valsezius padavė apie tai praszimą general-gubernatoriui Imeretinskiui, kada tas szią vasarą lankėsi Marijampolėj. Imeretinskis davęs jau valsezionims atsakymą, buk „pagal Augszcziausią paliepimą 1866m. lietuviszkos knjigos del mokslinių turį buti spaudinamos rusiszkomis litaromis.“

Tokio vienog „augszcziausiojo paliepimo“ nebuvo. Spaudinti knjigas „graždanka“ paliepė nog savęs bu-

vęs Vilniaus general-gubernatorius Muravjovas. Tas paliepimas galėjo turėti vertę tiktai jo apskritij. Ant maskoliszki urėdnikai visoj vieszpatystėj patys aną Muravjovo įsakymą pradėjo pildyti ir iki sziam laikui pildo.

Karklinių valsezionys juokiasi isz to Imeretinskio atsakymo, girdamiesi, kad jie geriaus už general-gubernatorių žino vieszpatystės įstatymus.

Panėsziai ir ant susirinkimo Ploksčių gminos (Naumiesczio pav. Suv. gub.) valsezionys paraginti, kad įtaisytu savo gminoj da vieną mokslainę, atsakė perstatytojams valdžios, kad jie tokių, kaip dabar yra, mokslainių nenorį, jie nori, „kad mokslainėj tikėjimas ir mokslas lietuviszkos kalbos butu iszguldomi lietuviszkai, ant lietuviszkų knjygų spaudintų lotyniszkomis litaromis“.

Panesziai ir Skuode (Kauno gub.) raginant pasrednikui, kad žmonės statytu mokslainę ir duotu mokįtojui užlaikymą, visi vienbalsiai atsakė, kad „tokių iszkalų, kokios dabartės pas mus yra, nenorime“....

Da nē vienuose metuose Susiv. L. A. Seimas neatsibuvo teip iszkilmingai, kaip szimet mieste Philadelphioj. Utarnyko vakare (19 d. Spal.) atsibuvo iszkilmingiausia paroda. Parodoje ēmē dalyvumą vieni tik lietuviai ir menka kuopelē Philadelphijos latvių. Ejo paroda didžiausiomis ir puikiausiomis miesto ulyczioomis. Viso toj iszkilmēj ēmē dalyvumą su virsz per 1000 lietuvių — raitų, va. iuotų ir pėsčių, pasipuoszusiū ženkliiais delegatų ir draugysečių. Ant Chesnut, prie South 5 ulyczios prezidentas Sus. L. A. kun. J. Žilinskas su vietiniu klebonu kun. J. Kaulakiu prie Waszingtono stovylos sudėjo brangų vainiką, ant kurio buvo paraszas angliszkoj kalkoj: „D o v a n a W a s z i n g t o n u i n o g

A m e r i k o s L i e t u v i ū S u s i v i e n i j i m o d r a u g y s e t i ū“.

Po parodai buvo kalbos ant vokiszkos salės, ant Moennerchor ulyczios, po No. 551. Kalbėjo kun. Milukas p. Kazakevyczia, kun. Žilinskas. P. Mankuvienē deklemavo puikias ailes, o potam giesminikai atgiedojo dainelę, tam tyczia del iszkilmės parengtą, užbaigdami žodžiais:

Lai gyvuoja „Susivienijim’s“
Lietuvių Amerikoj!
Lai gyvuoja prezidentas,
Lai gyvuoja lietuviai!

O dabar sudiev’, sveteliai,
Ir guodoti delegatai,
Lai gyvuoja „Susivienijim’s“
Lietuvių Amerikoj!

Protokolas XII Susiv. L. A. Seimo.

XII Susivin. Seimas buvo atliktas mieste Philadelphioj, Pa., 19 ir 20 d. Spalių m. 1897 m.

I SESIJA prasidėjo 19d. Spal. ant 9 val. 30 min. ryto. Susiv. prezidentas, atidaręs Seimą, iszdavė rokundą isz pereitų metų. Pirmiausiai pagyrė nutarimą pernyksčio Seimo, kurs padarė, kad pinigų ant posmertinių nereikia „ubagauti“, tik iszaugszto mokasi metinē mokestis. Toliaus parodē iszganingas pasekmes

to naujo budo posmertinių rinkimo: nors skaitlius sąnarių ant popieros rodos sumažėjo, vienog tikrų, pilnai mokanczių sąnarių yra kur kas daugiau, nei buvo pernai, ką aiszkiai parodo kasos stovis: užpernai, ant Seimo Shenadorij, kasoj buvo \$ 1118, pernai, per Brooklyn’o Seimą — \$ 1471,90, o szimet kasoj atrasta \$ 3873,21.

Toliaus Centraliszkas Susiv. Komitetas, pagal Susiv. norą, rupinosi

apie Emigrantų Namus, leisdamas ant loterijos aną \$ 100 dol., kuriuos ant to reikalo paaukavo pereinusių metų Seimas, per ką iš \$ 100 dol. emigrantų reikalams paaukauti pinigai pasididino ant \$ 258,50 c.

Pagal norą pernai metų delegatų, Susiv. organas „Tėvynė“ likos žymiai padidinta ir pagal išžgalį pagerinta.

Matydamas spragą Susivienijimo reikaluose, Centr. Komitetas uždėjo „Susivien. Knįgyną“, į kuri, acziū geriems tėvynainiams, įplaukė jau į 100 tomų visokių lietuviszkų ir apie Lietuvą knįgų.

Matydami smarkius, neteisings persekiojimus lietuvių tėvynėj, Susivienijimas pernai protestavo prieš tai, ir perstatymus apie tai išsiuntė Varszavos general-gubernatoriui ir į žymesnes rėdytes rusiszkų laikraszczių, o lietuviai iš rusiszkų laikraszczių gali matyti, kad tas mus balsas nepasiliko be paseknės.

Ant konkurso išduoto pernai per Susiv neatšizaukė iš Europos lietuvių niekas.

Tuomi prezidentas užbaigė savo praneszimą.

Toliaus ant prezidento del vedimo Seimo buvo išrinktas p. K. Radževyczia.

Ant I sekretoriaus V. Stagaras, ant II sekret. J. Montvila, o ant marszalkos Jul. Užemeckis.

In komitetą dėl perstatymo reporteriams angliszkų laikraszczių apie Seimo bėgi buvo išrinkti: kun. A. Milukas ir kun. A. Kaupas.

Peržiūrėjimui knįgų likos paskirti: K. Draugelis ir K. Murauckas.

Po tų visų rinkimų buvo perskaitytas pereinusių metų Susivienijimo Seimo protokolas. Pa-

kilo iš perskaitymo protokolo klausimas, kur yra surinkti ant Kražių brosziuos pinigai, kurie dar neįplaukė į Susiv. kasą? Pasiteiranti apie tą klausimą palikta Centraliszkam Susiv. Komitetui.

Nusprenta, kad vakare per parodą senasis Susiv. prezidentas apvainikuos Washington'o stovylą. Paskui buvo skaityti telegramai ir laiszkai su pasveikinimais delegatų ir su linkėjimais Susivienijimui kloties.

Po pasveikinimų, delegatai nutarė skaityti įneszimus nuo kuopų ir nuspresti, kurie iš tų įneszimų verti apsvarstymo, o kuriuos be apsvarstymų atmesti. Per I sesiją peržiūrėjo didesnę pusę tų įneszimų, o paskui skaitė skundus J. Butkaus ir Szarckienės iš Elizabeth'o. Butkus skundėsi, kad jis įmokėjo už savo kuopos sąnarius mokestį, bet kad pakvitavojimo negavo, tai įmokėjusieji atgal atsiēmė nuo jo pinigus. Tad jis, Butkus. praszė, kad arba jam būtų jo įmokėti pinigai sugražinti, arba būtų priskaityti į jo mokestį. Seimas nutarė priskaityti į mokestį.

E. Szorckienė skundėsi, kad jai po jos vyro mirimui neiszmoka posmerstinės, bet kad a. a. Szarckis įstodamas į Susiv. melagingai sumažino savo metus, nes kitaip jis, pagal konstituciją, negalėjo but į Susiv. priimtas, tad už tą prigavimą — Seimas nutarė — kad jam posmertinė negali buti iszmokėta. Vienog dėl vargingo padėjimo naszlės Szarckienės Seimas sutiko iszmokėti jai \$ 50, kaip paszelpą.

II SESIJA prasidėjo tą pat dieną, po pietų 2 valandą. Pirmiausiai delegatai pabaigė peržiūrėti likusius įneszimus, kurie yra verti apsvarstymo, o paskui ėjo apsvarstymai apie

protestą priesz Hazletono skerdyne. Nutarė paaukauti isz Susiv. kasos \$ 100 ant vedimo provos su szerifu Martin'u ir ant paszelpos naszlėms užmusztųjų darbinikų. In komitetą del susatymo rezolucijos likos iszrinkti: kun. A. Milukas ir V. Ambrozevyczius.

Toliaus buvo apsvarstymas apie Emigrantų Namus, ypacz apie lioteriją. Kadangi nė skaitlius tikietų, nė suma įplaukusių pinigų nebuvo suskaityta, buvo iszrinktas komitetas, kursai turėjo suskaityti, kiek pinigų įplaukė už tikietus. Paskui pasirodė, kad isz viso susirinko \$ 258.50. Isztraukimą lioterijos palikta atlikti Philadelphijos Sus. kuopai iszvien su Philadelphijos szv. Juozapo draugyste.

III SESIJA, prasidėjus 9 val. ryto 20 d. Spal., visa buvo užimta apsvarstymais įneszimų ir priėmimu nutarimų.

IV ir paskutinė SESIJA prasidėjo tą pat dieną, 2 val. po pietų. Užbaigus perkratinėti įneszimus, buvo perstatytos rezolucijos, priesz skerdyne ties Hazleton'u, sutaisytos kun. A. Milukas. Tos rezolucijos be jokių pataisymų buvo vienbalsiai priimtos.

Toliaus po ilgų ginezų pripažino Tarailos isz Waterburio neszlei užmokėti \$ 50 paszelpos, nes posmertinės, pagal Susiv. konstituciją, negalėjo gauti.

Paskui peržiurėtojai kasos iszdavė rokundą isz savo darbo: peržiurėti visų knigų, dėl trumpumo laiko, nesuspėjo, peržiurėjo tik sekretoriaus knigas, ir pagal jų rodundą, kasoj turėtų buti \$ 3589,62.

Ant galo buvo iszrinkti Susivien. virszinikiai ant sekanczių metų.

Prezidentas kun. J. Žilinskas isz Mt. Carmel, Pa.

Vice-prezidentas Murauckas isz Pittsburg, Pa.

Sekretorius V. Žukautskas isz Northampton, Mass.

Kasierius K. Radzevyczius isz Shenandoah, Pa.

Knigius kun. A. Burba isz Plymouth, Pa.

Peržiurėtojai kasos: V. Chmieliaucas isz Shenandoah, Pa. ir kun. V. Matulaitis isz Minersville, Pa.

Kitų metų Seimą nutarta laikyt Pittsburgh'e, Pa.

Seimas buvo užbaigtas ant 7 val. vakare trumpa prakalba kun. J. Žebrio.

Nutarimai XII Susiv. Seimo.

1) Organas Susiv. „Tėvynė“ turi iszeidinėti tokioj pat pakraipoj, kaip iki szioliaik, didumas liks tas pats, arba, pagal iszgalę, gali buti kiek padiditu. Spaudis organą toj spaustuvė, kuri už pigiaus apsiims atlikti darbą.

2) Siųsti 1 ex. „Tėvynės“ į „Philadelphia Commercial Museum“.

3) Atpigiti Susiv. ženklelius: sidab-

rinius pardavinėti po 50c., auksinius, po \$ 1,50.

4) Centraliziskas Susiv. sekretorius privalo duoti pakvitavojimą virszinikui kožnos kuopos, kiek tos kuopos yra pinigų į kasą prisiųsta.

5) Susiv. turės tris skyrius: a) garbės sąnariai, kurie mokės ant metų 50 c., galės neszioti Susiv. ženklelį, gaus organą, bet posmertinės negalės

gauti. b) Paprasti sąnariai pirmo skyriaus, kurie, kaip iki šiol, mokės ant metų 2 dol. ir posmertinės gaus \$150. c) Paprasti sąnariai antro skyriaus, kurie mokės dvigubą metinę mokesį, t. y. \$ 4, ir gaus dvigubą posmertinę, t. y. \$ 300. In tą skyrių nebus priimami senesni per 40 m.

6) Baisingai sužeistiems, kurie jau niekad negalės dirbti darbo, tikrai tą darodžius, išmokėti pilną posmertinę.

7) Susiv. Central. komitetas priiminės rankraszczius ant apsvarstymo, ar nepriderėtų jų atspausti Susivien. kasztais.

8) \$ 2000 Susiv. pinigų padėt į tokią vietą, kur jie, be baimės prazuvimo, nesztu Susiv. naudą.

9) Iszrinktas komitetas: kun. A. Milukas, kun. A. Kaupas ir kun. J. Sutkaitis pakels protestą priesz persekiojimus liet. spaudos Maskolijoje.

10) Turi but atspausstos aplikacijos, ant kurių naujai įstojantys sąnarys pasiraszys, jog atsisako nuo posmertinės ir visų tiesų, jei sumeluos įstodamas savo metus.

11) A. L. Graicziunui isz Chicagos, pasiranczijant kun. J. Žebriui, Susiv. paskolįs \$ 100 ant 3 metų del užbaigimo mokslo. Jei rasis kitas parancznikas, paskolįs Sus. jam ir kitą szimtą ant tiek pat laiko.

12) Centralizskas komitetas privalo isztirti apie Susiv. charterį.

13) Tereilos ir Szarekio naszlėms Susiv. iszmokės po \$ 50, ne kaipo posmertinę, tik kaipo dovaną, nes ant posmertinės jos neturi tiesos. Vienog nog szio laiko „Susiv.“ neprivalo daugiau daryt jokių panaszių dovanų aiokam.

K. Radzeviczius, pirmsėlis

V. Stagaras, sekretorius.

PASARGOS:

1 Kaip matėte isz protokolo, svarbių svarbiausiu sziometinio Seimo nutarimu yra padidinimas posmertinės ant 300 dol. „del tu, kurie to padidinimo geidė“. Norintie jie gauti posmertinės 300 dol. privalo mokėti ant metų 4 dolerius, tai yra po 1 dol. kas bertainys metų. Kurie nori prie to skyriaus prigulėti, gali prisiraszyti tik nog Naujų metų iki 15 dienai Sausio mėnesio, jei per tą laiką neprisiraszys, tai turės net kitų Naujų metų laukti.

2 Tie, kurie yra dabar pilnais „Susiv.“ sąnariais, persikeldami ant augsztesnės posmertinės, neprivalo mokėti jokio įstojimo, tik, vietoj ką mokėja po 50 centų kas ketvirta dalis metų, dabar mokės po vieną dolerį.

3 Naujai įstojanti sąnariai, kurie nores gauti 300 dol. posmertinės, turės įmokėti 1 dol. įstojimo ir mokės po 1 dol. kas ketvirta dalis metų.

4 Draugystės, kurios turi paėmę isz „Susiv.“ charterius dabar be jokio atsakymo turi rupintis, kad prigulētu prie „Susiv.“ visi sąnariai, norint kaipo „pagarbės sanariai“, tai yra, kad nors po 50 centų ant metų mokėtų, o galės neszioti ženklelį ir gaus „Susiv.“ organą.

PRIE SUSIV. PRISIRASZE.	5	Ang Simanavyczius	35
Draug. Blaivystės po vardu szv.	6	Jur Gramas	23
. Baltramiejaus, Pittston, Pa.	7	Kar Valiukonis	26
	8	Mik Valiukonis	26
PAGARBES SANARIAI. metų.	9	Jon Kirvelevyczius	30
1 Jon. Grėbliunas	20	10 Mot Gramas	22
2 Juoz. Mataitis	20	11 Vin Burgulas	23
	12	Juoz Pukas	23
SANARIAI II SKYRIAUS			
1 Matjoszius Dervinis	31	13 Jon Linikas	25
2 Vincas Pukas	33	14 Vin Trakimas	20
3 Vincas Martiszius	22	15 Zigm Varaszkevyczius	21
4 Juoz Andriuszis	29	16 Mot Jarmalavyczius	28

Susivienijimas turi del pardavimo sekancias knygas:

Kražių skerdyne, 77 puslapiai. Kalba apie tai, kaip maskoliai – kazokai iszpjovė aną met Kražių bažnyčioj katalikus lietuvius, užtat, kad nenorėjo duot sugriauti savo bažnyczios. Kiekvienas gauna dykai, tik turi prisiust už persiuntimą 5 c.

Padėjimas lietuvių tautos rusų vieszpatystėje. Knyga, kuri buvo siusta pernai pas carą. Rusingzkoj kalboj.

Prekė..... \$ 1,00

Budas senoves lietuviu ir zemaicziu.

Paraszyta S. Daukanto..... 50 c.

Istorija Europos..... 15 c.

Norint gauti tas knygas reikia kreiptis pas Susivienijimo knygiu kun. A. Burbą.

Jo adresas:

Rev. A. Burba

Plymouth, Luz. Co. Pa.

✧ P A S ✧

J. Miliaucka

308 W. Centre street. Mahanoy City, Pa.

galima pirkti kuopigiausiai laivakortes geriausių šipų važiuot. Prieg-
tam leidžia piningus tiesiog in Lietuvą, Rusiją, Lenkiją ir visas kitas
Europos szalis. Teipgi laikau saliuoną, kur kiekviens Lietuvis gaus
gerą priėmimą ir rodą.

W. SŁOMINSKA,

679 Milwaukee Avenue,

CHICAGO, ILL.

*Mano Dirbtuwe tapo
Apdowanota*

DWIEMS MEDALIAIS

ant Kosciuszko Paro-
dos už rupestringą, tei-
singą ir artistizką isz-
dirbimą.

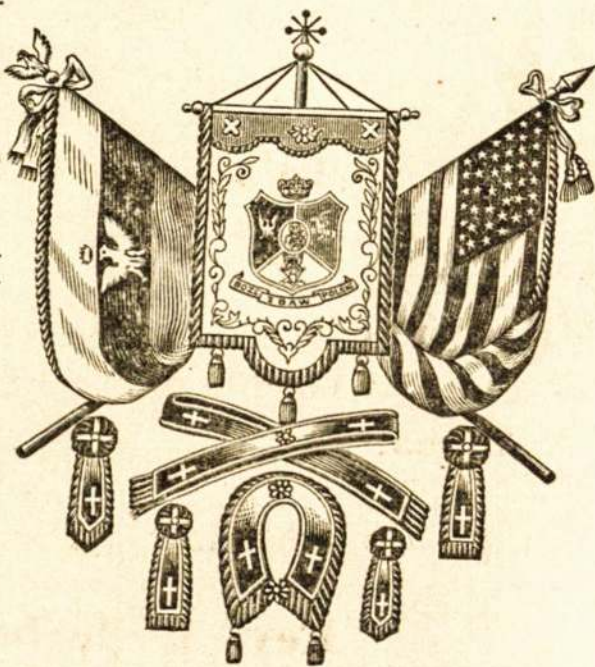

**KARUNŲ, SZARPŲ,
KUKARDŲ, ROZETŲ,
BERLŲ, MARSZAL-
KINIŲ LAZDŲ ir tt.**

Turiu už garbę apreikszi guo-
dotiniems Kunigams ir guodotin.
Draugystėms, kad asz dirbu wi-
sus augszcziaus paminėtus daig-
tus **Pigiausei, Teisingiausei
ir Geriausei**, nes per 30 metų
užsiimdama iszdirbimais įgijau
geriausę praktiką ir dėl to galiu
wiską padirbt pigiau ir geriau ne-
gu kiti fabrikai.

Su guodone

W. SŁOMINSKA, 679 MILWAUKEE AV., CHICAGO, ILL.

Garsas Amerikos Lietuviu,

geriausias ir pigiausias lietuviszkas laikrasztis, talpina naujausias žinias isz viso svieto ir puikias istorijas; iszeina Szenadorije kas subata.

Kiekvienas GARSO skaitytojas gauna už dyką kitą nedėlinį laikrasztį.

„Lietuviszka Kningina“

kurs talpina tik geresnes apysakas ir moksliszkus straipsnius.

„Lietuviszkas Kningynas“ ypatingai rupinasi ir duoda rodas, kaip uždėti lietuviszkas skaitinycijas.

Svarbiausi mus rasztinikai raszo dėl GARSO ir LIET. KNINGYNO.

Abudu tie laikraszcziai kasztuoja tik 1 dol. 20c. ant metu; 60c. ant pusmeczio.

„Garso“ spaustuvėje spaudiname „Tėvynė“ ir visokius kitus drukoriszkus darbus už pigiausiają prekę padarome.

Prie spaustuvės yra taiposgi didelė knygų krautuvė, kur visokių lietuviszkų knygų, maldaknigų ir siaip jau knygų kuopigiausiai galima nuspirti.

Raszykite, — gausite kataliaga.

Norėdami atspaudyti kokią kniga, o kaszto neturėdami, parasykite pas mus.

Adresas:

Garsas Publishing Co.

103-105 E. Lloyd st.

Shenandoah, Pa.

Kiekvienai szejmynai iszpuola iszsiraszyti nedėlinį „Ryta“ aiskiausį ir pigiausį Amerikoje lietuviszką laikrasztį. Ant metu tiktai 1 doleris. Raszykite ir pinigus siuskite:

**Rytas dolerio }
Vertas }**

**Rev. J. Žebriš John str.
Waterbury, Conn.**